

Nr 207.

Av herr **Andersson** i Lindome, *angående statens övertagande av byggande och underhåll utav genomgående vägförbindelser.*

På hemställan av jordbruksutskottet i dess utlåtande nr 10 beslöt fjolårets riksdag att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville vidtaga åtgärd i syfte att de i vissa angivna motioner upptagna frågorna måtte bliva föremål för övertagande i samband med pågående revision av bestämmelserna om väghållningsbesvärets utgörande på landet samt om städernas allmänna vägar eller i den ordning Kungl. Maj:t eljest kunde finna lämplig.

I utskottets berörda utlåtande har erinrats, att Kungl. Maj:t genom beslut den 29 november 1929 bemyndigat chefen för kommunikationsdepartementet att tillkalla sakkunniga med uppdrag att verkställa revision av bestämmelserna om väghållningsbesvärets utgörande på landet samt om städernas allmänna vägar. Såsom närmare framgår av det offentliggjorda utdraget av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden nämnda dag (Post- och Inrikestidningar den 5 december 1929) avses härmed en allmän revision av gällande lagstiftning rörande de allmänna vägarna. Såsom utgångspunkt för sagda revision nämnes i första hand naturavghållningens upphörande, men det framhålles jämväl såsom skäl för en sådan revision, att åtskilliga framställningar föreligga om lagändring, bland annat, från riksdagens sida. Det torde även böra uppmärksammas, att departementschefen, i samband med uttalanden rörande vägdistriktens indelning, framhållit, att denna fråga hade betydelse jämväl för spörsmålet om vägskattebördans utjämning, varjämte i annat sammanhang antydades det blivande utredningsarbetets beröringspunkter med den av Kungl. Maj:t den 18 oktober 1929 beslutade utredningen om rationell utjämning av skatetrycket inom kommunerna. Vidare har departementschefen framhållit, att därest på grund av det nya läge, vari vägväsendet kommit, eller av andra skäl, lagändringar, utöver vad för närvarande ifrågasatts, under arbetets gång skulle visa sig påkallade, borde givetvis även sådana frågor av de sakkunniga upptagas till behandling. Om och i den mån det under utredningens bedrivande skulle visa sig lämpligt att redan före arbetets avslutande på en eller annan punkt göra ändring i eller tillägg till nu gällande bestämmelser i ämnet, borde, enligt vad departementschefen tillika uttalat, förslag i sådant hänseende av-
givas.

På grund av innehållet av de direktiv, som sålunda meddelats ifrågavarande sakkunniga, fann utskottet visserligen att de i då förevarande motioner upptagna frågorna i stort sett voro av beskaffenhet att kunna hänföras till de sakkunnigas arbetsområde. Emellertid voro några av de spörsmål, som upptagits i motionerna, icke i direktiven särskilt berörda och i andra fall syntes icke med tydlighet framgå, i vilken omfattning frågans prövning genom de sakkunniga åsyftats. Med hänsyn härtill hade ock i flera av motionerna uttalats tvekan, huruvida de väckta frågorna skulle bliva föremål för de sakkunnigas behandling. Enligt vad utskottet inhämtat rådde icke heller bland de sakkunniga full klarhet i detta hänseende. Vid sådant förhållande hade utskottet ansett det befogat, att riksdagen hos Kungl. Maj:t gjorde hänvändelse om frågornas upptagande till övervägande hos de sakkunniga eller i annan ordning, därest Kungl. Maj:t skulle finna omständigheterna därtill föranleda.

I två av de vid nämnda riksdag väckta motionerna, nämligen nr 202 i första kammaren av herr Granström och den likalydande motionen nr 274 i andra kammaren av herr Olsson i Ramsta m. fl. hade hemställts, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t begära en skyndsam utredning:

1:o) på vilket sätt vägbördan bör fördelas för att full jämställdhet mellan jordbruksfastighet, annan fastighet och inkomst av kapital och arbete skall vinnas;

2:o) huruvida genom ändringar i väglagen andra grunder böra stadgas för statens deltagande i vägbördan;

3:o) huruvida och på vad sätt en utjämning de olika vägdistrikten emellan av den högst olika hårt tryckande vägbördan må äga rum dels inom varje län, dels ock länen emellan samt framläggandet för riksdagen av de förslag, vartill utredningen giver anledning.

I berörda motioner har i förbigående berörts en fråga, som enligt min uppfattning är av vital betydelse för vägväsendet. Jag syftar härvid på statens övertagande av en del genomgående trafikleder.

Byggandet och underhållet av dessa hårt trafikerade vägar är givetvis oerhört betungande för de vägdistrikt, som beröras av dem. Man kan därför icke förtänka dessa distrikt, om de så lindrigt som möjligt söka komma ifrån denna tunga. Att detta blir till men för vägarna är utan vidare uppenbart. En annan olägenhet som följer av det rådande systemet är att permanentbeläggningen på dessa vägar är olika på olika sträckor. Något system kärutinnan kan omöjligen åstadkommas, då olika distrikt svara för olika sträckor. I detta sammanhang vill jag påpeka önskvärdheten av att särskilt frågan om användandet av svenskt material bör undersökas. I all synnerhet nu vid det tryckta läge, vari stenindustrin befinner sig, skulle en ökad användning av gatsten få en mycket stor betydelse för de inom denna industri anställda, som drabbats av arbetslöshet, men dessutom tillverkas inom landet även andra vägbeläggningsmedel, t. ex. cementbetong, varav produktionen skulle kunna stimuleras. Även i fråga om vägbredden äro vägarna olika i de skilda distrikten. Ej heller lägga sig distrikten i tillräcklig utsträckning vinn om att rätta

ut förekommande kurvor, vilket dock är särskilt påkallat i fråga om dessa vägar, som till mycket stor del trafikeras av motorfordon.

Dessa genomgående trafikleder äro ofta ej heller av samma betydelse för den kringliggande orten som andra vägar utan ha sin främsta betydelse för långtrafiken. Det synes därför rimligt, att underhållskostnaderna ej skola bäras av det lokala vägdistriktet, och detta i all synnerhet som de mycket dryga underhållskostnaderna för just dessa vägar dra undan stora delar av de vägdistriktet tilldelade bidragen, så att underhållet av de för orten viktigare andra vägarna måste i viss mån åsidosättas, om belastningen på skattedragarna ej skall bli alltför hög. Genom att staten övertog underhållet för de genomgående trafiklederna skulle således övriga vägar kunna hållas i bättre skick, och åtgärden skulle dessutom i sin mån verka skatteutjämnannde.

Vilka vägar, som främst böra komma i fråga för övertagande av staten, torde få bli beroende av den ifrågasatta utredningens resultat. Givetvis bör trafikintensiteten härvid vara avgörande, men å andra sidan böra endast sådana vägar komma ifråga, som huvudsakligen användas för genomgående långtrafik.

Det synes därför vara av stor betydelse att jämväl frågan om statens övertagande av dessa vägar blir föremål för en ingående undersökning under den nu pågående utredningen. Då det emellertid synes tvivelaktigt, huruvida ifrågavarande spörsmål blir föremål för utredning, därest icke riksdagen härom gör särskild framställning, har jag med hänsyn till frågans vikt och betydelse ansett att dylik framställning bör göras.

Den föreslagna utredningen bör verkställas med all möjlig skyndsamhet och vara färdig i så god tid, att det pågående uppgörandet av treårsplaner icke efteråt sönderbrytes. Skyndsamhet är även påkallad, i fall åtgärden skall få betydelse för avhjälpande av den rådande krisen på arbetsmarknaden.

Jag får alltså hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte uppdraga åt de tillsatta sakkunniga för revision av bestämmelserna om väghållningsbesvärets utgörande etc. att snarast utreda, huruvida och i vilken utsträckning staten bör övertaga byggandet och underhållet av de genomgående trafiklederna, samt att skyndsammast till Kungl. Maj:t inkomma med det förslag, vartill utredningen kan giva anledning.

Stockholm den 21 januari 1931.

Linus Andersson,
Lindome.

